

NOTAT

Sagsnr.: 24072674
Ref.: SJJE/AMSC/LH/MHL

Dato: 24. marts 2025

Evaluerings af aftale om ekstra indsats til nedbringelse af ventetiden i speciallægepraksis

Budgetforligskredsen i Region Hovedstaden besluttede i november 2024 at suspendere knækgrænser og omsætningslofter i speciallægepraksis for resten af 2024 på samme vilkår, som det er sket i Region Syddanmark og Region Midtjylland.

Region Hovedstaden indgik som følge heraf fredag den 29. november 2024 en aftale med Foreningen af Praktiserende Speciallæger, som sigtede på at øge aktiviteten og nedbringe ventetiden i speciallægepraksis. Aftalen udløb den 31. december 2024, dvs. varigheden var reelt hele december måned.

Baggrunden for aftalen var, at Region Hovedstaden ønskede at gøre en ekstra indsats for at nedbringe ventetiden for patienter henvist til speciallægepraksis på linje med de indsatser, der er igangsat til nedbringelse af ventetiden på hospitalerne.

Regionen ville afprøve, om en aftale om suspension af knækgrænser vil nedbringe ventetiden i speciallægepraksis. Regionen ville efterfølgende samle op på erfaringerne i forhold til, om aftalen har bidraget til at se flere patienter i speciallægepraksis, hvilket er baggrunden for nærværende notat.

For at tilskynde speciallægepraksis til at behandle flest mulige patienter på almindelige vederlagsfri vilkår blev det aftalt at friholde meraktivitet ud over den enkelte speciallæges omsætning i 2023 (i 2024 pl-niveau) for knækregulering. Derudover blev det aftalt, at eventuel meraktivitet skulle holdes uden for den økonomiske ramme for speciallægehjælp.

I det følgende gennemgås effekten af aftalen i forhold til aktiviteten i speciallægepraksis vedr. antallet af behandlede patienter, økonomi og ventetid.

Antal behandlede patienter:

Ved en sammenligning af antallet af behandlede patienter ses det, at der er håndteret 6.802 flere patienter i december 2024 set i forhold til december 2023. Det svarer til en vækst i antallet af behandlede patienter i aftaleperioden på ca. 5 %. Af de 6.802 patienter vedrører de 5.979 fuldtidspraktiserende speciallæger og de 823 deltidspaktiserende speciallæger.

Det bemærkes, at antallet af arbejdsdage i december 2023 er 19 mod 20 i december 2024, hvilket kan have en indflydelse, når der foretages en sammenligning af aktiviteten mellem to specifikke måneder i hvert sit år. Når der korrigeres for 1 dag ekstra i 2024 ift. 2023, svarer det til en forskel på ca. 5 %.

Endvidere bemærkes det, at befolkningsudviklingen i Region Hovedstaden stiger med ca. 1 % om året, hvilket medvirker til en opdrift i antallet af patienter i speciallægepraksis. Når perioden fra januar til november 2023 sammenlignes med tilsvarende periode i 2024, er væksten i antal patienter på knap 1 %.

Det fremgår af bilag 1, at der er store forskelle i aktiviteten mellem fuldtidspraksis og deltidspaksis, når december 2023 sammenlignes med december 2024. Det fremgår, at meraktiviteten i form af patienter er steget med ca. 5 % i fuldtidspraksis, mens aktiviteten er steget med ca. 15 % i deltidspaksis, når december 2023 sammenlignes med december 2024. Det vurderes på baggrund heraf, at aftalen har haft størst effekt på behandlingsaktiviteten i deltidspaksis, når der måles på antallet af behandlede patienter.

Det fremgår derudover, at der inden for de enkelte specialer er store forskelle i behandlingsaktiviteten i december måned 2024 set i forhold til december 2023.

Dermatologispecialet (hudlæger), øjenlæger og ortopædisk kirurgi har behandlet henholdsvis 1.594 patienter, 1.332 patienter og 1.131 flere patienter i december 2024 ift. december 2023. På dermatologispecialet står én dermatolog alene for 1.064 flere patienter i december 2024 ift. december 2023.

På reumatologispecialet og på øre-næse-hals specialet er der derimod behandlet færre patienter i december 2024 ift. 2023.

På gynækologispecialet og kirurgispecialet står de deltidspraktiserende speciallæger for størstedelen af stigningen i behandlingsaktiviteten på de to specialer med en stigning på henholdsvis 475 patienter ud af 844 patienter og 230 patienter ud af 378 patienter, når december 2024 sammenlignes med december 2023.

Økonomi:

Knækgrænsen er et styringsinstrument, der sætter et loft for, hvor meget en fuldtidspraktiserende speciallæge kan honoreres for i det enkelte år. Når speciallægen når sin knækgrænse, vil honorarerne blive reduceret (knækket) med 40 %. Det sker typisk i slutningen af året, at nogle speciallæger når deres knækgrænse.

For deltidspraksis er der et omsætningsloft, som ikke kan overskrides, med mindre speciallægen overfører midler fra næste års omsætningsloft svarende til maksimalt 2/12 af næste års omsætningsloft.

Det er opgjort, at regionens manglende indtægt for knækprovenu som følge af aftalen om den ekstra indsats til nedbringelse af ventetiden i december 2024 koster ca. 11,4 mio. kr. Nedenfor ses specifikationen.

Tabel 1: Opgørelse vedr. manglende indtægt for knækprovenu.

Speciale	Knæk (fuldtid)	Loft (deltid)	Samlet udgift
1 – Anæstesiologi	193.917,89	62.627,94	256.545,83
4 - Dermato-venerologi	926.220,72	0,00	926.220,72
5 – Røntgen	282.541,15	0,00	282.541,15
6 - Reumatologi/fysiurgi	197.637,80	229.252,28	426.890,08
7 – Gynækologi	810.718,82	225.721,29	1.036.440,11
8 - Intern medicin	1.603.280,52	346.639,31	1.949.919,83
9 – Kirurgi	1.416.454,29	676.083,17	2.092.537,46
18 – Neurologi	0,00	66.776,67	66.776,67
19 - Øjenlægehjælp	872.169,35	0,00	872.169,35
20 - Ortopædisk kirurgi	618.040,88	0,00	618.040,88
21 - Øre, næse, hals	805.538,23	0,00	805.538,23
23 – Plastikkirurgi	520.605,44	281.062,49	801.667,93
24 – Psykiatri	790.756,94	121.995,85	912.752,79
25 – Pædiatri	207.522,40	164.605,91	372.128,31
26 - Børnepsykiatri	0,00	0,00	0,00
	9.245.404,43	2.174.764,91	11.420.169,34

Det fremgår af tabel 1, at aftalen har kostet regionen 11,4 mio. kr. ifm. manglende indtægt for knækprovenu fordelt med 9,2 mio. kr. vedrørende fuldtidspraktiserende speciallæger og 2,2 mio. kr. vedrørende deltidspraktiserende speciallæger. Det svarer til, at ca. 80 % af udgiften til meraktivitet vedrører fuldtidspraksis og ca. 20 % vedrører deltidspraksis.

Det skal bemærkes, at speciallægenes samlede omsætning i 2024, som ligger udover baseline for 2023, udgør i alt 25,3 mio. kr. Meromsætningen på 25,3 mio. kr. vil blive holdt udenfor den økonomiske ramme for speciallægehjælp.

Der er 81 deltidspraktiserende speciallæger i Region Hovedstaden og 364 fuldtidspraktiserende speciallæger svarende til i alt 445 speciallæger. Imidlertid udgør de 81 deltidspraktiserende speciallæger kun ca. 30 fuldtidskapaciteter, idet størstedelen af de deltidspraktiserende speciallæger har 0,33 kapacitet.

Når de deltidspraktiserende speciallægers andel af omsætningen omregnes til fuldtidspraktiserende (30) svarer de til ca. 7 % af det samlede antal fuldtidskapaciteter, men de deltidspraktiserende speciallægers andel af den manglende indtægt vedrørende knækprovenu i regionen udgør som nævnt ca. 20 %. Den økonomiske effekt af aftalen har således været størst ift. de deltidspraktiserende speciallæger.

Tabel 2: Oversigt over speciallægenes omsætningsniveau i forhold til knækgrænse og baseline (omsætning i 2023)

	Fuldtid (antal/andel)	Deltid (antal/andel)	Alle Læger (antal/andel)
Antal speciallæger med en omsætning under knækgrænsen for 2024	285 (78,3%)	54 (66,7%)	339 (76,2 %)
Antal læger med en omsætning over baseline, som overstiger knækgrænsen (og dermed får gavn af suspensionsaftalen)	79 (21,7%)	27 (33,3%)	106 (23,8%)
Samlet	364 (100%)	81 (100%)	445 (100%)

Det fremgår af tabel 2, at 106 praktiserende speciallæger har haft en indtjening over den fastsatte baseline for 2023 (dvs. speciallægens omsætning i 2023). Ud af de 445 speciallægeydernumre har knap 24 % af speciallægerne øget aktiviteten i 2024 sammenlignet med 2023. Det fordeler sig på 79 fuldtidspraktiserende og 27 deltidspraktiserende speciallæger.

Ca. 76 % af speciallægerne har ikke øget omsætningen i forhold til 2023 og har dermed ikke haft gavn af aftalen.

Ventetid:

Et af formålene med aftalen har været at reducere ventetiden inden for speciallægehjælp. I den forbindelse er speciallægerne forpligtiget til at oplyse om ventetiden til en ikke akut 1. konsultation på sundhed.dk mindst hver 2. måned. Desværre er erfaringen, at ikke alle speciallæger er lige gode til at opdatere ventetiderne, hvorved sundhed.dk ikke altid giver et retvisende billede af de reelle ventetider.

I vedlagte bilag 3 ses på de opgjorte ventetider på sundhed.dk i henholdsvis november 2024 og december 2024 samt marts 2025.

Det fremgår, at ventetiden ikke er faldet, når alle specialerne ses under ét, men derimod er steget med ca. 1 uge fra 26,9 uger i november 2024 til 28,0 uger i marts 2025.

Indenfor øjenspecialet og intern medicin er ventetiden faldet, mens særligt ventetiden indenfor psykiatrispecialet er steget væsentligt (fra 79,4 uger i november 2024 til 90,2 uger i marts 2025). De øvrige specialer kan generelt fremvise svagt stigende eller uændret ventetid.

Hvis der ses på de specialer, som blev knækket i 2024, ses der ikke nogen direkte sammenhæng. Hovedparten af specialerne, som blev knækket, kan fremvise en nogenlunde uændret ventetid.

Øvrige forhold:

Det bemærkes, at aftalen om "ekstra indsats til nedbringelse af ventetiden i speciallægepraksis" har trukket veksler på de administrative ressourcer i regionen, idet aftalen bl.a. medfører udsendelse af orienteringsbreve om aftalen til 445 speciallægepraksis med deraf følgende spørgsmål og kontakt. Derudover er opgørelsen af baseline for hver enkelt praksis med udgangspunkt i 2023 niveauet og PL-fremskrevet, bl.a. set ift. regnskab 2024 for december, en væsentlig administrativ opgave.

De administrative ressourcer forbundet med aftalen er estimeret til minimum 3 ugers arbejde for en fuldtidsmedarbejder.

Konklusion:

Målingen af effekten af aftalen om ekstra indsats til nedbringelse af ventetiden i speciallægepraksis er udfordret af, at antallet af arbejdsdage i henholdsvis december 2023 og december 2024 er forskellige, idet der er én arbejdsdag mindre i 2023 ift. 2024 i december.

Aftalen har kostet 11,4 mio. kr. i reduceret knækprovenu og der er sket en vækst i antallet af behandlede patienter i aftaleperioden på ca. 5 %, hvilket kan forklares ved den ekstra arbejdsdag i december 2024 ift. december 2023. Det er på den baggrund vanskeligt at se, at aftalen reelt har medført ekstra aktivitet.

Derudover viser data, at ca. 76 % speciallægerne ikke har gjort brug af muligheden for at øge aktiviteten. Aftalens korte periode på en måned kan være

medvirkende til at speciallægepraksis ikke har kunnet levere mere aktivitet i 2024.

Der er væsentlige forskelle i aktiviteten mellem fuldtidspraksis og deltidspraksis, når december 2023 sammenlignes med december 2024. Det fremgår, at meraktiviteten i form af behandlede patienter er steget med ca. 5 % i fuldtidspraksis, mens aktiviteten er steget med ca. 15 % i deltidspraksis. Det er vurderingen, at aftalen har haft væsentlig effekt på behandlingsaktiviteten i deltidspraksis, når der måles på antallet af behandlede patienter og økonomien.

Administrationen af aftalen er relativ ressourcekrævende og er vurderet til at have medført mindst 3 ugers arbejde for en fuldtidsmedarbejder.